

Asiantuntijalausunto hallituksen esityksestä eduskunnalle laeiksi kuntalain ja varainsiirtoverolain 4 §:n muuttamisesta

”Sisäinen tarkastus osaksi kuntalakia, varmistamaan hyvän hallinnon, riskienhallinnan ja valvonnan toimivuutta”

Hallituksen esityksen tavoitteena on parantaa kuntien riskienhallintaa ja -valvontaa. Tämän erinomaisen ja välttämättömän tavoitteen varmentamista voi toteuttaa kunnanhallitukselle raportoiva riippumaton sisäinen tarkastus, mistä olisi säädettävä kuntalaissa.

Esitämme, että

Kuntasektorin hyvän hallinnon edistämiseksi, varmentamiseksi ja julkisten varojen läpinäkyvän ja tarkoituksenmukaisen käytön turvaamiseksi, riippumattomasti ja objektiivisesti, on välttämätöntä

- 1) **säätää** ammatillisten standardien ja ammatillisen ohjeistuksen (kuva liitteenä) mukainen riippumaton sisäinen tarkastus Kuntalaissa. Tämä voidaan tehdä esimerkiksi siten, kuin on todettu valtion talousarvioasetuksessa (70§).
- 2) **turvata** sisäisen tarkastuksen toimintaedellytykset **järjestämällä se** ammatillisten standardien ja ammatillisen ohjeistuksen (kuva liitteenä) mukaisesti riippumattomaksi.

Sisäinen tarkastus asemoidaan siten kunnanhallituksen alaisuuteen, että se voi aidosti edistää hyvää hallintoa ja luottamusta viranomaistoimintaan, toimia ennakoivana varmentajana, tarkastaa koko kunnan toimintaa sekä osallistua osaltaan korruption torjuntaan.

Kunnanhallituksen on tilivelvollisena toimielimenä saatava riippumattomasti varmennusta ja informaatiota kunnan sisäisen valvonnan toimivuudesta, verovarojen käytöstä ja riskienhallinnan riittävydestä. Sisäinen tarkastus on taho, joka auttaa kunnan johtoa ja hallitusta varmistamaan **riippumattomasti** kunnan valvonnan ja riskienhallinnan toimivuutta, kunnan toimintakykyä, turvallisuutta ja myös kolmansien osapuolien valvontaa.

IIA Finland / Sisäiset tarkastajat ry

Energiakuja 3

00180 Helsinki

+358 (0)50 505 6669

sisaiset.tarkastajat@theiia.fi

www.theiia.fi

Sisäinen tarkastus on se taho, joka varmistaa esimerkiksi tietoturvan ja -suojaan riittävyttä, hallittavuutta, verovarojen oikeaa ja tarkoituksenmukaista käyttöä, hyvää hallintotapaa ja ehkäisee epäeettistä toimintaa.

Jotta kunnan toimintaan ei muodostu valvonta-aukkoja, ei sisäistä tarkastusta voi käytännössä ohjata operatiivinen johto, vaan kunnanhallitus. Näin ei useimmiten nykykuntatoiminnassa ole, vaan sisäinen tarkastus usein raportoi operatiiviselle johdolle.

Lakiesityksessä tuodaan esille, että ”Sisäinen valvonta on selkeästi johtamisen väline ja sen keinovalikoimaan kuuluu muun muassa sisäinen tarkastus, jonka tehtävänä on varmentaa sisäisen valvonnan toimivuus.” Esityksessä kuitenkin on päädytty jättämään sisäinen tarkastus lain pykälistä pois ja perusteluosioista sisäisen tarkastuksen tuomat hyödyt esittämättä. Olemme huolissamme, että kuntasektorilla, missä käytetään huomattava osuus julkisista verorahoista, ei erityisesti säädetä riippumattomasta verojenkäytön valvonnasta, eikä käytännössä tunnisteta sisäistä tarkastusta.

Ammattimaisesti ja huolellisesti järjestetty sisäinen tarkastus tukee julkisilla varoilla toimivien organisaatioiden tilivelvollisuuden toteutumista, edistää hyvää hallintoa, vastuullista ja eettisesti laadukasta toimintaa sekä tuloksellisuuden ja tehokkuuden kehittymistä sen eri osa-alueilla. Sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan toimivuuden varmistaminen ennakolta ja ennaltaehkäisevästi korostuvat yhä enemmän ja sisäisen tarkastuksen riippumattoman aseman ja roolin tulisi vahvistua, ei heikentyä.

Julkisella sektorilla riippumattoman tarkastuksen toimintaedellytykset mahdollistetaan siten, että sisäinen tarkastus toimii virkavastuulla organisaatiossa, jolloin myös ulkopuolisten tarkastuspalveluiden osto-osaaminen turvataan.

Näkemyksemme mukaan lain perustelutekstiä tulee myös sisäisen tarkastuksen osalta täydentää ja muuttaa siten, että *sisäisen tarkastuksen hyödyt tulevat perusteluissa esille erityisesti tietosuoja ja tietoturvaa, hyvää hallintotapaa ja eettistä toimintaa edistävänä tahona, osana korruption vastaisen strategian toimeenpanoa.*

Nämä edellä mainitut lain perustelutekstien muutosesitykset ilmenevät varsin kattavasti ja yksityiskohtaisesti aikaisemmassa lausunnossamme 30.10.2020, alkaen sivu 4.

Tämän lausunnon liitteenä on lisätietona kuva sisäisen tarkastuksen ammatillisesta ohjeistuksesta, joka ohjaa ammatillista sisäisen tarkastuksen toteutumista. Ammatillisen ohjeistuksen ydin on **sisäisen tarkastuksen toiminta-ajatus** ja ohjeistuksen keskeinen velvoittava elementti ovat **standardit sekä sisäisen tarkastuksen määritelmä.**

1) Sisäisen tarkastus osaksi kuntalakia

Kannanotto: Esitämme, että Sisäisestä tarkastuksesta tulee säätää Kuntalaissa samaan tapaan kuin valtion talousarvioasetuksessa (70§).

Talousarvioasetus luku 9 Sisäinen valvonta toteaa sisäisestä tarkastuksesta seuraavaa:

”70 § (2.3.2000/263)

Viraston ja laitoksen johdon on järjestettävä sisäinen tarkastus, jos siihen on perusteltua tarvetta 69 ja 69 a §:ssä edellytettyjen sisäisen valvonnan menettelyjen johdosta. Sisäisen tarkastuksen tehtävänä on selvittää johdolle sisäisen valvonnan asianmukaisuus ja riittävyys sekä suorittaa johdon määräämät tarkastustehtävät.

Sisäisen tarkastuksen järjestämisessä on otettava huomioon sitä koskevat yleiset standardit ja suositukset.

Määräykset sisäisen tarkastuksen menettelyistä ja asemasta viraston tai laitoksen organisaatiossa annetaan sisäisen tarkastuksen ohjesäännössä, jonka virasto tai laitos itse vahvistaa. Sisäisen tarkastuksen ohjesääntö on annettava tiedoksi asianomaiselle ministeriölle ja valtiontalouden tarkastusvirastolle.”

2) Sisäinen tarkastus järjestetään ammattimaisesti, jotta sillä on toimintaedellytykset olla hallituksen ja ylimmän johdon kumppani

Kannanotto: Esitämme lain perusteluihin lisättäväksi

Sisäisen tarkastuksen toiminta-ajatuksen, ammatillisen ohjeistuksen mukaisesti seuraavasti:

- Sisäisen tarkastuksen toiminta-ajatuksena on lisätä ja turvata organisaation arvoa tarjoamalla riskiperusteista ja objektiivista varmistusta, neuvoja ja näkemyksiä.

Sisäisen tarkastuksen määritelmän, ammatillisen ohjeistuksen mukaisesti seuraavasti:

- Sisäinen tarkastus on riippumatonta ja objektiivista arviointi- ja varmistus- sekä konsultointitoimintaa, joka on luotu tuottamaan lisäarvoa organisaatiolle ja parantamaan sen toimintaa. Sisäinen tarkastus tukee organisaatiota sen tavoitteiden saavuttamisessa tarjoamalla järjestelmällisen lähestymistavan organisaation riskienhallinta-, valvonta- sekä johtamis- ja hallintoprosessien tehokkuuden arviointiin ja kehittämiseen.

IIA Finland / Sisäiset tarkastajat ry

Energiakuja 3

00180 Helsinki

+358 (0)50 505 6669

sisaiset.tarkastajat@theiia.fi

www.theiia.fi

3) Sisäisen tarkastus asemoidaan siten, että se voi edistää Hyvää hallintoa ja luottamusta, toimia ennakoivana varmentajana sekä osallistua osaltaan korruption torjuntaan.

Kannanotto: Esitämme lain perusteluihin lisättäväksi

- Sisäinen tarkastus tulee järjestää ja organisoida sisäisen tarkastuksen ammatillisen ohjeistuksen mukaisesti.
- Sisäisen tarkastuksen riippumattomuus tarkoittaa suoraa viestintä- ja raportointimenettelyä hallitukselle ja ylimmälle johdolle. Riippumattomuus tarkoittaa, että sisäisen tarkastuksen järjestäminen perustuu organisaation omaan asiantuntevaan resurssointiin ja sisäisen tarkastuksen ammattimaisen hankintaosaamisen ylläpitämiseen. Riippumattomuuden turvaamiseksi sisäisen tarkastuksen palveluita ei voida samanaikaisesti ostaa samalta tarkastusyhteisöltä, joka toteuttaa tilintarkastuksen. Riippumaton sisäisen tarkastuksen järjestäminen on määritelty organisaation hallintosäännössä ja hallituksen hyväksymässä sisäisen tarkastuksen toimintaohjeessa.
- Sisäisen tarkastuksen resursoinnin tulee olla riittävää ottaen huomioon valvontavelvoitteet, toiminnan laajuus, luonne ja siihen liittyvät riskit.

.....
Sisäiset tarkastajat ry - lausunto:

Sisäiset tarkastajat ry on lausunut 30.10.2020 hallituksen esitysluonnoksesta eduskunnalle laeiksi kuntalain ja varainsiirtoverolain 4 §:n muuttamisesta seuraavasti:

.....

IIA Finland / Sisäiset tarkastajat ry

Energiakuja 3

00180 Helsinki

+358 (0)50 505 6669

sisaiset.tarkastajat@theiia.fi

www.theiia.fi

Sisäiset tarkastajat ry

”Sisäinen tarkastus osaksi kuntalakea, varmistamaan tietoturvan, riskienhallinnan ja valvonnan toimivuutta”

Näkemyksemme mukaan sisäisestä tarkastuksesta tulee säätää Kuntalaissa samaan tapaan kuin valtion talousarvioasetuksessa (70§).

Lisäksi näkemyksemme mukaan lain perustelutekstiin tulee tehdä sisäisen tarkastuksen osalta täydennyksiä ja muutoksia.

Perustelemme näkemyksiämme seuraavilla sivuilla, ohessa olevilla dioilla.

Sisäiset tarkastajat ry:n lausunto

Lausuntopyyntö luonnoksesta hallituksen esitykseksi eduskunnalle
laeiksi kuntalain ja varainsiirtoverolain 4 §:n muuttamisesta

Sisäisen tarkastuksen huomioon ottaminen hallituksen esityksessä

”Lakiesityksen tavoitteena on parantaa kuntien riskienhallintaa ja –valvontaa.” Lisäksi lakiesityksessä tuodaan esiin se, että ”Sisäinen valvonta on selkeästi johtamisen väline ja sen keinovalikoimaan kuuluu muun muassa sisäinen tarkastus, jonka tehtävänä on varmentaa sisäisen valvonnan toimivuus. **Sisäisen valvonnan toimivuuden merkitys korostuu** jatkuvasti kunnan toiminnan monimuotoistuesssa ja monimutkaistuesssa yhä enenevässä määrin.”

Näistä edellä esitetyistä **hallituksen esityksen tavoitteista ja lain perusteluteksteistä huolimatta** lakiluonnoksessa kuntalain muuttamiseksi on päädytty siihen, että kuntalakiin **ei sisällytetä säännöksiä** sisäisen tarkastuksen järjestämisestä.

Sisäiset tarkastajat ry on esittänyt asiantuntijanäkemyksensä sisäisen tarkastuksen huomioon ottamisesta kuntalaissa syksyllä 2019 kuntalain muutostarpeita selvittävän hallinto- ja talousjaoston kokouksessa.

Olemme huolissamme kuntasektorin (kuntien) tilanteesta, jossa laki korostaa valvontaa, mutta ei tunnista sisäistä tarkastusta, joka auttaa kunnan johdon kumppanina varmistamaan kunnan valvonnan ja riskienhallinnan toimivuutta, kunnan toimintakykyä, turvallisuutta ja myös kolmansien osapuolien valvontaa. Sisäinen tarkastus on se taho, joka kunnan johdolle varmistaa esimerkiksi tietoturvan ja -suojaan riittävyttä, hallittavuutta ja säännönmukaista tarkastamista.

Sisäiset tarkastajat ry esittääkin painokkaasti seuraavaa:

- 1) Sisäisestä tarkastuksesta säädetään Kuntalaissa samaan tapaan kuin valtion talousarvioasetuksessa (70§).
- 2) Lain perustelutekstiin ehdotetaan sisäisen tarkastuksen osalta merkittäviä muutoksia, sillä nykyisellään ne sisältävät muun muassa epäloogisuuksia, puutteita ja väärinymmärryksiä

Korruption torjunta sekä hyvän hallinnon ja luottamuksen edistäminen

Lain perusteluissa käsitellään sisäistä tarkastusta korruption torjuntaa koskevan selvityksen esitysten pohjalta. Kuitenkin lakiluonnoksessa päädytään siihen, että kuntalaissa sisäisen tarkastuksen osalta ei sen järjestämiseksi sisällytetä säännöksiä. Perusteena todetaan, että kunnille ei ole löydettävissä yhtenäisen sisäisen tarkastuksen järjestämismallia. **Korruption torjuntaa koskevassa selvityksessä (Kilpailu- ja kuluttajaviraston, KKV raportti) ei kuitenkaan edellytetä yhtä yhtenäistä toteutusmallia**, vaan korostetaan järjestämisessä otettavaksi huomioon sisäisen tarkastuksen objektiivisuus ja riippumattomuus sekä raportointi ylimmälle johdolle, jotka parhaiten toteutuvat asemoimalla sisäinen tarkastus kunnan tai kuntayhtymän hallituksen alaisuuteen.

Lakiluonnoksen perusteluosassa sivulta 33 alkaen tuodaan esiin perusteluita siitä, miksi lakiin ei oteta säännöksiä sisäisestä tarkastuksesta, ja **jätetään kokonaan huomioimatta ja arvioimatta lisäarvoa**, jota sisäinen tarkastus riippumattomana toimintona objektiivisesti tuottaa organisaatiolle arvioidessaan valvonnan ja riskienhallinnan toimivuutta.

Kannanotto:

Perusteluissa tulee huomioida, miten hyvin järjestetty sisäinen tarkastus tukee julkisilla varoilla toimivien organisaatioiden tilivelvollisuuden toteutumista, edistää hyvää hallintoa, vastuullista ja eettisesti laadukasta toimintaa sekä tuloksellisuuden ja tehokkuuden kehittymistä sen eri osa-alueilla.

Lain perusteluissa: ”Sisäisen tarkastuksen toiminnon käytännöt pohjautuvat vahvasti kansainvälisiin ohjeistuksiin ja standardeihin, joten lakia säädettäessä haasteeksi voisi muodostua kansalliseen kuntakontekstiin sopivien hyvän sisäisen tarkastuksen toimintatapojen määrittelemisen ja kehittäminen ”

Sisäisen tarkastuksen kansainväliset standardit on **luotu joustamaan nimenomaan** sektori- ja organisaatiokohtaisesti ja ovat yleisiä periaatteita ja linjauksia, jotka velvoittavat toimimaan yhteisten pelisääntöjen mukaan. Standardit ja muu ammatillinen ohjeistus nimenomaan toimivat sisäisen tarkastuksen eettisenä laadunhallinnan tukena. Myös tilintarkastajia koskevat omat kansainväliset standardit.

Kansainväliset **sisäisen tarkastuksen standardit ovat käytössä muissakin maissa paikallishallinnossa**, ja niihin on mahdollista laatia kansalliset tulkintaohjeet.

Huomattakoon, että kuntien tarkastuslautakuntien arviointityötä ei ohjaa yhdenmukaiset standardit tai muu kansallinen yhtenäinen ohjeistus, vaikka toimielin on lakisääteinen.

Kannanotto:

Lain perusteluteksteissä tulisi todeta samaan tapaan kuin valtion talousarvioasetuksessa ja sen perustelumuiotiossa on todettu sisäisen tarkastuksen järjestämisestä: **Kunnan ja kuntayhtymän on järjestettävä sisäinen tarkastus, kun siihen on perusteltua tarvetta. Sisäisen tarkastuksen järjestämisessä on otettava huomioon kansainväliset sisäisen tarkastuksen ammattistandardit.**

Lain perusteluissa: ”Kunnilta kyselyyn saatujen vastausten (110 vastausta) mukaan käytännössä kaikissa yli 100 000 asukkaan kunnissa (yhteensä 9 kappaletta) on sisäinen tarkastus, joka on järjestetty omana toimintana. Kooltaan 50 001–100 000 asukkaan kunnissa (yhteensä 12 kappaletta) lähes 90 prosenttia on järjestänyt sisäisen tarkastuksen omana toimintana ”

Kuntaliiton selvityksessä sisäisen tarkastuksen järjestämistapaa kunnissa ei selvitetty kriittisesti **eikä tuotu esille sitä seikkaa, että sisäinen tarkastus on toteutettu kyselyn kohteissa usein vaihtelevin tavoin** ja muulla tavoin kuin sisäisen tarkastuksen ammatillisissa standardeissa määritellään. Havaintojen mukaan tehtäviä on annettu esim. oman työn ohessa suoritettavaksi operatiivisen tahon vastuulle. Tällöin sisäisen tarkastuksen toiminnan tärkein kriteeri ja edellytys laadukkaalle toiminnalle, eli riippumattomuus operatiivisesta toiminnasta, ei toteudu. Työn sisältö on saattanut olla operatiivisen toiminnan vastuulle kuuluvaa valvontaa, eikä tällaista voi rinnastaa riippumattomaan sisäiseen tarkastukseen.

Kannanotto:

Kuntaliiton kyselytutkimus ei siis anna luotettavaa kuvaa sisäisen tarkastuksen nykytilasta kunnissa ja kuntayhtymissä. Vastaavia ongelmia oli jo aiemmassa Kuntaliiton toteuttamassa kyselyssä. Kyselyn tulokset sellaisenaan eivät ole riittävän luotettavia perustelutekstiin liitettäväksi.

Lain perusteluissa: ”...yhteisestä järjestämismallista säätäminen ei olisi tarkoituksenmukaista”

Sisäisen tarkastuksen yhteisestä järjestämismallista ei tarvitse laissa säätää. **Se ei kuitenkaan ole peruste sille**, että hallituksen vastuulle kuuluva hyvän hallinnon sekä valvonnan ja riskienhallinnan toimivuuden jatkuva systemaattinen arviointi sisäisen tarkastuksen toimesta jätetään perusteluissa kokonaan huomioon ottamatta vetoamalla toisarvoiseen säädöstekniseen haasteeseen.

Valtion talousarvioasetuksessa on säännökset sisäisen tarkastuksen järjestämisestä, vaikka virastot ja laitokset ovat erikokoisia ja toiminnallisestikin erilaisia.

Itse asiassa **myöhemmin lain perusteluissa todetaan, että sisäinen tarkastus voidaan järjestää** esimerkiksi kunnan omana toimintana, yhteistoimintana muiden kuntien kanssa tai se voidaan hankkia ulkopuolisilta palvelujen tuottajilta.

Kannanotto:

Perusteluteksteissä tulee korostaa, että sisäinen tarkastus voidaan järjestää kunnan omana toimintana, yhteistoimintana pienten kuntien kanssa tai osittain ostaa palveluntuottajalta, kun sisäisen tarkastuksen riippumaton osto-osaaminen on olemassa kunnassa. Ostopalveluiden toteuttamista on osattava johtaa ja valvoa asiantuntevasti ja riippumattomasti.

Lain perusteluissa: ”Tutkimusten mukaan esimerkiksi väärinkäytösten paljastumisessa sisäisen tarkastuksen rooli on vihjeiden saamista ja johdon seurantaa vähäisempi. Niissäkin kunnissa, joissa on erikseen sisäisen tarkastuksen toiminto, on tapahtunut väärinkäytöksiä.”

Sisäisen tarkastuksen **ensisijainen tehtävä** ei ole etsiä väärinkäytöksiä, vaan varmistaa sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan tuloksellisuutta. Sisäisen tarkastuksen tekemän sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan toimivuuden arvioinnissa saattaa ilmetä valvonnallisia heikkouksia ja niistä johtuvia jopa väärinkäytöksiä, joita voidaan sisäisen tarkastuksen antamien toimenpidesuositusten perusteella saada hallintaan.

Johto vastaa valvonnasta ja väärinkäytösten torjunnasta ja päättää tarkastuksen suositusten toimeenpanosta.

ACFE:n viimeisin raportti osoittaa, että sisäinen tarkastus on ilmoituskanavan jälkeen toiseksi paras keino tuoda esille väärinkäytösriskejä.

Korruption torjuntaa koskevassa selvityksessä oli tullut esille, että aina sisäisen tarkastuksen esiin tuomiin väärinkäytösepäilyihin ei reagoida, koska halutaan välttää ikävää julkisuutta tai viranomaisprosesseihin liittyviä mahdollisia seuraamuksia.

Ison sairaalakuntayhtymän lainvastaiset hankinnat ovat esimerkki siitä, miten sisäisen tarkastuksen havaintoihin ei reagoitu ja joita ylin johto myöhemmin väitti julkisuudessa paikkansa pitämättömiksi. Myöhemmin Markkinaoikeuden ja KKV:n ratkaisut osoittivat, että sisäisen tarkastuksen havainnot olivat tosiasiallisesti oikeita.

Kannanotto:

Lain tekstiin tulisi korjata: Riippumattoman, laadukkaan ja ammattimaisen sisäisen tarkastuksen toiminta tukee prosessien kehittämistä heikkoa laatua, virheitä ja väärinkäytöksiä ennaltaehkäiseviksi.

Lain perusteluissa: ”Hallintosääntöä koskevaa 90 § ehdotetaan muutettavaksi siten, että hallintosäännön määräyksiin lisätään sopimuksenhallinta sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan lisäksi”

”Sopimusten hallinnan tarkoitus on valvoa palvelun tuotannon asianmukaisuutta, mutta myös tehostaa johtamista, valvontaa ja riskienhallintaa silloin kuin palveluja tuotetaan sopimusten nojalla”. Lakiesityksessä painotetaan sopimusvalvontaa ja sen ”terävöittämistä”, sekä viitataan sisäiseen valvontaan ja riskienhallintaan. Näiden asioiden toteutumisen varmistaminen riskiperusteisella tarkastustyöllä kuuluu sisäisen tarkastuksen tehtäviin, joten sisäisen tarkastuksen asianmukainen järjestäminen ja toiminta tukee näiden asioiden kehittymistä.

Ilmoittajien suojelua koskeva EU-direktiivi on hyväksytty 17.12.2019. Direktiivissä on säädetty velvollisuus perustaa organisaation sisäinen ilmoituskanava, joka koskee kaikkia julkissektorin oikeushenkilöitä, myös kuntia ja kuntayhtymiä, jossa on yli 50 henkilöä töissä ja yli 10 000 asukasta. Sisäinen tarkastaja voi riippumattomasti toimiessaan varmistaa ilmoittajan suojelua koskevan direktiivin toteutumisen ja kunnalle / kuntayhtymälle määrätystä määräajassa kanavan kautta ilmoitettuun asiaan vastaamisen.

Kannanotto:

Näemme, että lisääntyneestä valvonnan tarpeesta johtuen, tulisi sisäisen tarkastuksen merkittävä rooli tunnistaa, sekä huomioida laissa ja lain perustelutekstissä.

Oikeustaloustieteelliset perustelut ovat vaillinaiset

Perustelutekstin laskelmissa ei ole nostettu esille lisäarvoa, hyötyjä ja säästöjä, joita sisäinen tarkastus toimintaa arvioimalla tuottaa; esimerkiksi ehkäisemällä taloudellisia väärinkäytöksiä, nostamalla esille eettisiä ja korruptioon liittyviä ongelmia, lainvastaisia menettelyjä ja tehottomia prosesseja.

Sisäisen tarkastuksen esittäminen vain kustannuseränä ilman edellä mainittuja muita oikeustaloustieteellisiä perusteluita ei vastaa hyvää lain valmistelua.

Suomen Kuntatalouden käyttötalouden yhteenlasketut kustannukset olivat Tilastokeskuksen mukaan v 2019 noin 45 miljardia euroa, siitä esim. perusteluissa esitetty sisäisen tarkastuksen osuus 16 miljoonaa on noin 0,36 % promillea.

Lain perusteluissa on todettu, että ongelmalliseksi voi tulla sisäisten tarkastajien yhtäläinen saatavuus erikokoisilla paikkakunnilla. Toteamukselle ei ole riittäviä perusteita. Sama ongelma on kaikissa, myös lakisäätöissä asiantuntijatehtävissä. Sisäisen tarkastuksen ammattiin ei valmistauduta suoraan, vaan ammatti aloitetaan erilaisilla koulutus- ja työkokemustaustoilla, ja ammatissa on jatkuvasti kehitettävä osaamistaan. Tätä tukeakseen Sisäisten tarkastajien kattojärjestö ja Suomen yhdistys järjestävät vuosittain mm. runsaasti erilaisia koulutuksia ja seminaareja. Kuten edellä lausunnossamme on todettu järjestämismallista, tarkastus voidaan järjestää myös kuntien yhteistoimintana.

Kannanotto:

Perusteluteksteistä on otettava pois saatavuutta koskeva väite ja tuotava esiin sisäisen tarkastuksen taloudelliset hyödyt. Lakiluonnoksen ruotsinkielisen versioon tulisi korjata sivulla 39 olevat muutamat käännösvirheet sisäisen valvonnan (interna kontrollen) ja sisäisen tarkastuksen (intern revision) termien osalta.

Ylimmän johdon eettisyys ja korruption torjunta

Lain perusteluissa esitetään KKV raportin havainto sisäisen tarkastuksen järjestämistarpeesta, mutta se ohitetaan kokonaan.

KKV on todennut sisäisen tarkastuksen järjestämistarpeen raportissaan. Kuntasektorilla on tunnistettu useita korruptioriskin mahdollisuuksia: suuret julkiset hankinnat, isot rakennuttamishankkeet, toimintojen ulkoistukset ja sopimusperusteisen toiminnan lisääminen. Tämän lisäksi kuntasektorin (kunnat, sairaanhoitopiirit, koulutuskuntayhtymät) toiminta monimuotoistuu edelleen ja riskiavaruus laajentuu alati. Tuoreimpana ilmentymänä tietoturva- ja tietosuojan epäonnistuneet valvontamekanismit, jotka haastavat sisäisen valvonnan toimivuuden.

Riskienhallinnan toimivuus on viime kädessä kuntahallitusten vastuulla, jonka apuna sisäinen tarkastus toimii ja auttaa kunnan johdon kumppanina varmistamaan kunnan valvonnan ja riskienhallinnan toimivuutta, kunnan toimintakykyä, turvallisuutta ja myös kolmansien osapuolien valvontaa

Kannanotto:

Sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan toimivuuden varmistaminen ennakolta ja ennaltaehkäisevästi korostuvat yhä enemmän ja sisäisen tarkastuksen riippumaton asema ja rooli tulisi vahvistua, ei pienentyä.

Sisäisen tarkastuksen hyödyt tulee perusteluissa tuoda esille, erityisesti tietosuojaa ja tietoturvaa sekä eettisen toiminnan edistävänä tahona, osana Suomen korruption vastaisen strategian toimeenpanoa.

Kaarina Sinersalo
Toiminnanjohtaja
Sisäiset tarkastajat ry

IIA Finland / Sisäiset tarkastajat ry

Energiakuja 3

00180 Helsinki

+358 (0)50 505 6669

sisaiset.tarkastajat@theiia.fi

www.theiia.fi